

STAVOVI DELINKVENTNE I NEDELINKVENTNE OMLADINE PREMA MAJCI, OCU, OBITELJI KAO CJELINI, CILJEVIMA I IDENTIFIKACIJI NA TESTU NEDOVRŠENIH REČENICA – BEOGRADSKA REVIZIJA

Branka Draščić, Marija i Robert Žarković

Centar za odgoj i obrazovanje, Split

Originalni znanstveni rad

UDK:376,5

Primljeno: 28. 9. 1981.

SAŽETAK

U ovome radu željeli smo utvrditi postoje li značajne razlike u stavovima prema majci, ocu, obitelji kao cjelini, ciljevima i identifikaciji u Testu nedovršenih rečenica između omladine koju su na dijagnostiku i tretman uputili centri za socijalni rad i maloljetnički sudovi (delinkventna omladina), i omladine kod koje nije registrirano delinkventno ponašanje (nedelinkventna omladina).

Delinkventne grupe sačinjavali su ženski (n = 32) i muški (n = 95) ispitanici (učenici) iz specijalizirane ustanove za probleme poremećaja u ponašanju omladine, iz Splita, a nedelinkventne grupe učenice (n = 50) i učenici (n = 96) centara za odgoj i usmjereno obrazovanje iz Splita. Ispitana populacija je u dobi od 14. do 19. godine.

Pretpostavili smo da ne postoje značajne razlike u stavovima prema majci, ocu, obitelji kao cjelini, postavljenim ciljevima i identifikaciji između delinkventne i nedelinkventne omladine istoga spola.

Rezultati istraživanja pokazuju da između grupa muške omladine ne postoji razlika u stavovima prema obitelji kao cjelini, dok se grupe ženske omladine međusobno značajno razlikuju.

U stavovima prema majci među grupama muških ispitanika nema razlika, a kod ispitanica je značajna razlika među grupama.

U stavovima prema ocu muški i ženski delinkventni adolescenti značajno se razlikuju od nedelinkvenata. Muški delinkventi se djelomice razlikuju od nedelinkvenata postavljenim ciljevima, a između grupa ženske omladine razlika gotovo i ne postoji.

Značajna je razlika u objektima identifikacije između delinkventne i nedelinkventne ispitanice omladine.

UVOD

Za adolescentnu dob je karakteristično javljanje specifičnih konflikata prema obitelji i prema svakom roditelju zasebno. S jedne strane mlada ličnost još je ovisna o roditeljima, a s druge strane javljaju se jake težnje za samostalnošću i nezavisnošću, otcjepljenjem. U traženju vlastitog identiteta nalaze se prijelazni, novi objekti identifikacije. Obožavaju se heroji, pristupa grupama vršnjaka koje imaju svoje immanentne vrijednosti i ideale, a zadržavaju se više ili manje uzori i ideali od ranije. Ciljevi koje mladi sebi postavljaju,

konfliktni su utoliko što se kroz njih još uvijek provlače potrebe za doživljajem ugone neposredno, pa su oni hedonistički po svojoj vrijednosnoj orijentaciji, s tendencijom sve zrelije orijentacije k daleko-sežnim ciljevima.

Stučnjavima koji rade na dijagnostici i tretmanu delinkventne omladine i te kako je važno da uzimaju u obzir konflikte i stavove koji se mogu pripisati zakonitima adolescentne dobi, kao i da se upoznaju s istraživanjima kojima se nalaze razlike u stavovima delinkventne omladine u usporedbi s omladinom kod koje nije registrirano delinkventno ponašanje.

Od istraživanja koja su kod nas istraživala razlike u stavovima između delinkventne i nedelinkventne omladine i od rezultata koje smo smatrali relevantnim za ovaj rad, potrebno je navesti ona koja su vršili A. Todorović, D. Lazarević, J. Jašović i I. Ignjatović, 1970, a koja pokazuju statistički značajnu razliku između omladine s delinkventnim ponašanjem i omladine s nedelinkventnim ponašanjem u stavu prema ocu. Za stav prema majci i obitelji nije nađena statistički značajna razlika. U istraživanjima T. Dobrenić, V. Poldrugáč, M. Singer, 1975, navodi se statistički značajna razlika u ispitivanju omladine bez poremećaja u ponašanju i eksperimentalne grupe u identifikaciji s ocem na štetu omladine s poremećajima u ponašanju. U istom radu navedeno je istraživanje T. Dobrenić, V. Kovačević, M. Singer, 1973, koje je pokazalo da je kod delinkventne populacije uvelike poremećena identifikacija s roditeljima. U odnosu prema ciljevima prema radu (M. Petrović, 1976) navodi se da delinkventima nedostaje usmjerenost prema daljnim odloženim ciljevima, ciljevima budućnosti. Čini se, prema autoru, da bi oni htjeli da postignu svoje ciljeve na jeftiniji način, dok su nedelinkventni svjesni da se prije svega treba opskrbiti znanjem da bi se moglo doći do onoga što se želi. U istraživanjima već spomenute grupe autora utvrđeno je da omladina s delinkventnim ponašanjem značajno češće od omladine s nedelinkventnim ponašanjem bira bliske ciljeve. Prema B. Popoviću, delinkventi se manje identificiraju s herojima koji imaju materijalno bogatstvo što bi prije bilo u skladu s potrošačkorasipničkom orijentacijom koja je u krajnjoj liniji hedonistička. Zatim je našao da nema ni jedne vrste

uzora koja bi bila specifična samo za odgojno zapuštene mladiće i dječake. Utvrđeno je da su njihovi uzori manje raznovrsni i u starijoj dobi sve manje zrelo strukturirani (N. Havelka, 1976). Zanimljivo je istraživanje (N. Rot., N. Havelka, 1976) u kome se, među ostalim, uspoređuju učenici gimnazija s učenicima industrijskih škola. Kod ispitivane populacije industrijskih škola pronađeni su najveći prosjeci za hedonističku i ekonomsko-utilitarističku orijentaciju, a najmanje za altruističku. Za razliku od toga, kod velike većine srednjoškolske omladine prevaguje radna, spoznajna orijentacija.

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

U ovom radu **razmatra** se projekcija stavova prema majci, ocu, obitelji kao cjelini, ciljevima i identifikaciji na Testu nedovršenih rečenica (J. Berger, 1983) muške i ženske omladine koju su na dijagnostiku i tretman uputili centri za socijalni rad i maloljetnički sudovi, zbog utvrđenog ponašanja i djelatnosti koje se pravno sankcioniraju (omladina s delinkventnim ponašanjem) i omladine kod koje nije registrirano delinkventno ponašanje, i pokušava utvrditi postojanje razlika u projiciranim stavovima među grupama muške delinkventne i muške nedelinkventne omladine, ženske omladine s delinkventnim ponašanjem i ženske omladine sa nedelinkventnim ponašanjem.

Budući da su konflikti odlika razvitka ličnosti, i posebice naglašeni u dobi adolescencije, može se pretpostaviti da će obje populacije, delinkventna i ona koja to nije, projicirati konflikte prema obitelji kao cjelini, ocu, majci, postavljati jednake ciljeve i da se neće razlikovati u uzorima i objektima, te zrelosti identifikacije.

METODE

Međusobno su uspoređene: grupa muške delinkventne omladine (n = 95) s grupom muške omladine nedelinkventnog ponašanja (n = 96), te grupe maloljetnica s delinkventnim ponašanjem (n = 32), s grupom maloljetnica s nedelinkventnim ponašanjem (n = 50). Dakle, uspoređena je omladina istoga spola. Ispitanici su izabrani u ovim ustanovama: muška i ženska delinkventna omladina iz Centra za odgoj i obrazovanje Split (ustanova za resocijalizaciju djece i omladine s poremećajima u ponašanju) i muška i ženska omladina nedelinkventnog ponašanja iz splitskih srednjih škola. Kriterij izbora bio je: 1. obrazovni status: omladina delinkventnog ponašanja izabrana je tako što su uzeti u obzir polaznici osnovne škole za obrazovanje odraslih, te II. i III. stupnja stručnog osposobljavanja. Omladina s nedelinkventnim ponašanjem koju smo obuhvatili ovim ispitivanjem bili su učenici (e) usmjerenog obrazovanja proizvodnih struka (metal, elektro, drvo—prerađivačka, trgovinska, ugostiteljska). Ovakav kriterij obrazovanja bio je potreban zato što se jedino na taj način mogla izjednačiti ispitivana populacija u cjelini; 2. drugi kriterij bio je kronološka dob; ispitana populacija je od 14,6 do 18,6 godina; 3. normalne su inteligencije (nije nađena statistička značajna razlika među grupama); 4. svi su ispitanici, prema trostepenoj skali, a prema subjektivnoj procjeni, pripadali srednjem i slabom imovnom stanju.

Ispitna omladina delinkventnog ponašanja počinila je djela krađe, teške krađe, oduzimanja vozila na motorni pogon, i nešto manje razbojništva i razbojničke krađe.

Osnovno obilježje Testa nedovršenih rečenica, koji je korišten u ovom radu je da

(Berger, 1983), predstavlja instrument procjene ličnosti i istraživanja. Beogradska revizija testa sastoji se od 60 nepotpunih rečenica formuliranih u trećem licu ili bezlično, koje treba prema uputi kod zadanja dovršiti (napisati završetak) „onako kako vam odgovara“. U ovom radu razmatrane su **nedovršene rečenice** koje se odnose na postavljene hipoteze, a svrstane su prema razmatranim pretpostavkama u kategorije:

1. stav prema majci

- 2. Njena majka je . . . . .
- 26. Njena majka i ona . . . . .
- 58. Ona voli svoju majku, ...

2. stav prema ocu:

- 5. Njen otac je . . . . .
- 36. Njen otac i ona . . . . .
- 12. Ona bi željela da njen otac . . . . .

3. stav prema obitelji kao cjelini:

- 33. U usporedbi s ostalim obiteljima
- 50. Kad je bila dijete njena obitelj . . .
- 16. Njena obitelj postupa s njom kao .

4. ciljevi:

- 9. Ona je uvijek željela . . . . .
- 49. Njena potajna ambicija u životu . .
- 21. Ona je sebi postavila za cilj . . . . .
- 34. Ona najviše mašta o . . . . .

5. uzori i identifikacija:

- 47. Ona bi voljela da bude slična . . . . .
- 38. Kao glumica ona bi igrala uloge . .
- 24. Najznačajniji ljudi u njenom životu bili su . . . . .

Navedene su nedovršene rečenice u kategorijama za žensku populaciju, a za muške ispitanike korištene su rečenice za mušku populaciju.

Nedovršene rečenice kategorija stav prema majci, stav prema ocu i stav prema obitelji kao cjelini procjenjivane su prema kriteriju postojanja ili odsutnosti konflikta (poremećaja): (2) „postoji težak konflikt“,

(1) „konflikt lakše izražen“ i (0) „konflikt nije zamijećen“.

Kriterij za procjenu projiciranih ciljeva je orijentacija cilja: A) dalekosežni ciljevi (pretpostavljaju ulaganje osobnih napora za njihovo ostvarivanje, uspostavljanje simpatije i suradnje s drugim ljudima);

A₁ – moralno–altruistički ciljevi (da se učini nešto dobro za druge ljude, biti pošten, iskren i sl.);

A₂ – sentimentalno–humanistički ciljevi (ljubav, nježnost, prijateljstvo);

A₃ – radno–spoznajni ciljevi (razni oblici vrednovanja znanja i rada).

B) Utilitarističko–hedonistički ciljevi (stjecanje materijalnih dobara i zadovoljavanje neposrednih zadovoljstava ne uključujući druge osobe u smislu vođenja brige o njihovim potrebama i suradnje s drugima);

B₁ – utilitaristički ciljevi (raznovrsni oblici izražavanja težnje za ostvarivanjem neke koristi);

B₂ – hedonistički ciljevi (neposredno

zadovoljstvo i zabava, želja za putovanjima, razni oblici narcizma i traženja odobravanja).

Identifikacija je procjenjivana prema vrstama uzora (objekata) identifikacije u svakoj rečenici.

Nedovršene rečenice procjenjivala su tri psihologa s iskustvom u primjeni Testa nedovršenih rečenica. Dopune rečenica procjenjivali smo prema kriterijima i uputama za primjenu i interpretaciju rezultata Testa nedovršenih rečenica.

Dobiveni rezultati izraženi su u postocima i provjerena je statistička značajnost razlika dobivenih rezultata (Petz, 1974) između grupa muške omladine delinkventnog ponašanja i nedelinkventnog ponašanja, te između grupa maloljetnica s delinkventnim ponašanjem i maloljetnicama s nedelinkventnim ponašanjem.

REZULTATI I DISKUSIJA

Dobivene rezultate prikazat ćemo u tablicama kako slijedi:

Tablica 1.

Stav prema majci
Muška omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	32,63%	28,12%	Ne(t=0,69)
„Konflikt lakše izražen“ (1)	49,47%	59,37%	Ne(t=1,40)
„Postoji težak konflikt“ (2)	17,89%	13,54%	Ne(t=0,83)

Muške grupe značajno se ne razlikuju u stavovima prema majci, izražavaju podje-

dnako pozitivnih i negativnih projekcija.

Ženska omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	9,38%	31,58%	P=0,05 (t=2,20)
„Konflikt lakše izražen“ (1)	62,50%	63,16%	Ne
„Postoji težak konflikt“ (2)	28,13%	5,62%	P<0,01 (t=2,57)

Maloljetnice s delinkventnim ponašanjem imaju značajno manje pozitivnih stavova i značajno više izraženih težih konflikata prema majci od maloljetnica s nedelinkventnim ponašanjem.

Tablica 2.

Stav prema ocu
Muška omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	12,63%	41,67%	P<0,01 (t=4,78)
„Konflikt lakše izražen“ (1)	63,16%	44,79%	P<0,01 (t=2,59)
„Postoji težak konflikt“ (2)	24,21%	13,54%	P<0,05 (t=1,98)

Muška delinkventna omladina projicira značajno manje pozitivnih stavova prema ocu, ali mnogo više konfliktnih stavova od nedelinkventnih maloljetnika.

Ženska omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	9,38%	36,84%	P<0,01 (t=2,62)
„Konflikt lakše izražen“ (1)	53,13%	52,63%	Ne
„Postoji težak konflikt“ (2)	37,50%	10,53%	P<0,01 (t=2,62)

Djevojke s delinkventnim ponašanjem pokazuju mnogo viši stupanj konfliktnosti prema ocu od djevojaka s nedelinkventnim ponašanjem.

Tablica 3.

Stav prema obitelji kao cjelini
Muška omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	35,79%	34,37%	Ne
„Konflikt lakše izražen“ (1)	35,79%	43,75%	Ne
„Postoji težak konflikt“ (2)	28,42%	21,88%	Ne

Muške se grupe značajno ne razlikuju u jednoj kategoriji postojanja ili odsutnosti konflikta prema obitelji kao cjelini.

Stav prema obitelji kao cjelini
Ženska omladina

Kriterij	Delinkventi	Nedelinkventi	Razlika značajna
„Konflikt nije zamijećen“ (0)	15,63%	44,74%	$P < 0,01$ ($t=2,56$)
„Konflikt lakše izražen (1)	46,88%	50,00%	Ne
„Postoji težak konflikt (2)	37,50%	5,26%	$P < 0,01$ ($t=3,29$)

Djevojke s delinkventnim ponašanjem obitelji kao cjelini od djevojaka s nedelinkventnim ponašanjem. Djevojke s delinkventnim ponašanjem obitelji kao cjelini od djevojaka s nedelinkventnim ponašanjem. Djevojke s delinkventnim ponašanjem obitelji kao cjelini od djevojaka s nedelinkventnim ponašanjem.

Tablica 4.

Projiciranje ciljeva

Orijentacija cilja	Muška omladina delinkventi	Muška omladina nedelinkventi	Razlika značajna	Ženska omladina delinkventi	Ženska omladina nedelinkventi	Razlika značajna
Moralno—altruistički	3,94%	3,91%	Ne	4,10	6,50	Ne
Sentimentalno humanistički	8,42%	15,10%	$P=0,01$	8,20	16,00	$P < 0,05$
Radno—spoznajni	20,26%	25,78%	$P < 0,05$	32,25%	26,50	Ne
Utilitaristički	4,47%	4,43%	Ne	4,92%	4,00	Ne
Hedonistički	47,63%	40,36%	$P < 0,05$	36,06%	29,00	Ne

Muške grupe razliku se u postavljanju sentimentalno—humanističkih ciljeva (ljubav, nježnost, prijateljstvo) na razini $P = 0,01$, i ciljevima postignuća (raznim oblicima vrednovanja znanja i rada) gotovo na razini $P = 0,05$, tako što maloljetnici s delinkventnim ponašanjem postavljaju manje ovih ciljeva. Značajna razlika i u postavljanju hedonističkih ciljeva na razini $P < 0,05$, koje maloljetnici s delinkventnim ponašanjem postavljaju učestalije.

Ženske se grupe razlikuju značajno na

razini $P < 0,05$ samo u postavljanju sentimentalno—humanističkih ciljeva, tako što ih maloljetnice s nedelinkventnim ponašanjem više projiciraju.

Premda omladina s delinkventnim ponašanjem (muška i ženska) postavlja značajno više hedonističkih ciljeva, valja primijetiti da te ciljeve postavlja i omladina s nedelinkventnim ponašanjem u visokom postotku. Kod obje omladine najfrekventniji su upravo hedonistički ciljevi.

Tablica 5.

Uzori i identifikacija

Nedovršena rečenica: „On bi volio da bude sličan .....“

Objekt identifikacija	Muška omladina		Razlika značajna	Ženska omladina		Razlika značajna
	delinkventi	nedelinkventi		delinkventi	nedelinkventi	
Majka	3,15	2,08	Ne	3,13	34,00	$P < 0,01$
Otac	16,48	30,21	$P < 0,05$	6,26	4,00	Ne
Roditelji	4,21	8,33	Ne	0,00	6,00	Ne
Brat	4,21	5,21	Ne	6,26	0,00	Ne
Sestra	1,05	0,00	Ne	6,26	6,00	Ne
Prijatelji	11,58	9,38	Ne	37,50	22,00	Ne ($t=1,53$)
Pjevači	2,10	2,08	Ne	9,38	2,00	Ne
Sportaši	6,36	13,54	Ne	0,00	0,00	—
Glumci	9,45	7,29	Ne	18,75	16,00	Ne
Autoriteti	1,05	10,42	$P < 0,01$	0,00	0,00	—
Autoidentifikacija	2,10	2,08	Ne	3,13	0,00	Ne
Evazivno	15,79	2,08	$P < 0,01$	6,26	0,00	Ne
Ostali	13,65	0,00	$P < 0,01$	—	—	—
Bez odgovora	2,10	2,08	Ne	0,00	2,00	Ne

Maloljetnici s delinkventnim ponašanjem značajno se manje identificiraju s ocem kao uzorom, autoritetima i donekle s sportašima. Maloljetnice s delinkventnim

ponašanjem izrazito slabije identificiraju se s majkom kao uzorom od maloljetnica s nedelinkventnim ponašanjem.

Tablica 6.

Nedovršena rečenica: „Najznačajni ljudi u njegovom životu bili su ....“

Objekt identifikacije	Muška omladina		Razlika značajna	Ženska omladina		Razlika značajna
	delinkventi	nedelinkventi		delinkventi	nedelinkventi	
Majka	0,00	0,00	Ne	3,13	4,00	Ne
Otac	1,05	0,00	Ne	0,00	0,00	—
Roditelji	43,16	33,33	Ne	43,75	48,00	Ne
Autoriteti	5,30	12,50	Ne	0,00	18,00	$P < 0,01$
Prijatelji	12,63	13,54	Ne	6,26	2,00	Ne
Političke veličine	10,53	4,16	Ne	0,00	4,00	Ne
Mladić	—	—	—	9,38	2,00	Ne
Glumci	6,32	6,26	Ne	3,13	2,00	Ne
Sportaši	5,26	3,13	Ne	0,00	0,00	—
Ostali	6,32	2,08	Ne	6,26	6,00	Ne
Evazivno	2,10	2,08	Ne	6,26	6,00	Ne
Pjevači	0,00	0,00	—	3,13	2,00	Ne
Bez odgovora	2,10	5,21	Ne	3,13	2,00	Ne
Brat—sestra	0,00	4,16	Ne	0,00	4,00	Ne
Drugi rođaci	2,10	0,00	Ne	6,26	2,00	Ne
Staratelji	1,05	0,00	Ne	0,00	0,00	Ne

Muške grupe značajno se ne razlikuju u odabiru objekata identifikacije, dok se ženske grupe značajno razlikuju jedino u identifikaciji s autoritetima, tako što ih maloljetnice s delinkventnim ponašanjem uopće ne odabiru kao uzor.

Tablica 7.

Nedovršena rečenica: „Kao glumac on bi igrao ulogu ...“

Igrao—la bi uloge	Muška omladina		Razlika značajna	Ženska omladina		Razlika značajna
	delinkventi	nedelinkventi		delinkventi	nedelinkventi	
Avanturističke, herojske	47,37	28,13	$P < 0,01$	12,50	12,00	Ne
Dramske	6,32	17,71	$P < 0,05$	18,75	14,00	Ne
Ljubavne	7,37	19,79	$P < 0,01$	12,50	30,00	$Ne(t=1,86)$
Komične i zabavne	8,42	3,13	Ne	21,88	4,00	$P < 0,01$
Ljudi izvan zakona	2,10	10,42	$P < 0,05$	3,13	4,00	Ne
Glavna uloga	12,63	9,38	Ne	15,63	6,00	Ne
Ostalo	8,42	4,17	Ne	6,25	6,00	Ne
Evazivno	5,26	5,21	Ne	3,13	10,00	Ne
Bez odgovora	1,05	2,08	Ne	6,25	6,00	Ne

Maloljetnici s delinkventnim ponašanjem žele značajno više igrati avanturističke i herojske uloge, a manje ljubavne, uloge ljudi izvan zakona i dramske uloge.

Maloljetnice s delinkventnim ponašanjem značajno bi više igrale zabavne i komične uloge a manje ljubavne.

Može se zaključiti da su dobiveni rezultati ispitivanja stavova omladine s delinkventnim i nedelinkventnim ponašanjem pomoću Testa nedovršenih rečenica (stav prema majci, ocu, ciljevima i identifikaciji) suglasni s rezultatima prijašnjih ispitivanja ove problematike.

ZAKLJUČAK

Muška omladina

U stavu prema majci obje grupe projiciraju podjednako pozitivnih i negativnih stavova, te nema razlike među grupama. Maloljetnici s delinkventnim ponašanjem izražavaju značajno više i teže konflikte prema ocu od maloljetnika s nedelinkventnim ponašanjem.

Prema obitelji kao cjelini grupe imaju podjednake stavove. U postavljanju ciljeva maloljetnici s delinkventnim ponašanjem značajno se razlikuju od maloljetnika s nedelinkventnim ponašanjem tako što postavljaju nezrelije ciljeve s prevladavanjem hedonističke komponente.

Postoji velika disperzija u odabiru uzora identifikacije kod obje grupe, što se i može očekivati s obzirom na zakonitosti identifikacije adolescentne dobi, ali se grupe između sebe značajno razlikuju u zrelosti identifikacije. Maloljetnici s delinkventnim ponašanjem značajno se slabije identificiraju s ocem i autoritetima, daju mnogo evazivnih dopuna, značajno bi više igrali avanturističke i herojske uloge, a

manje dramske, ljubavne i uloge ljudi izvan zakona.

Ženska omladina

Prema majci maloljetnice s delinkventnim ponašanjem projiciraju značajno više i teže konflikte, a mnogo manje pozitivne stavove. Ovo jednako vrijedi i za stavove prema ocu i obitelji kao cjelini. U postavljanju ciljeva maloljetnice s delinkventnim ponašanjem značajno se razlikuju od maloljetnica s nedelinkventnim ponašanjem samo u projiciranju sentimentalno—humanističkih ciljeva, tako što ih manje postavljaju. I kod ženskih grupa javlja se velika disperzija u odabiru i vrednovanju objekta identifikacije. Kod maloljetnica s delinkventnim ponašanjem majka i autoriteti (nastavnici, odgajatelji), veoma su slabi objekti identifikacije, majku odabiru u svega 3,13% slučajeva, a autoritete uopće ne navode za razliku od maloljetnica s nedelinkventnim ponašanjem, koje značajno češće biraju majku i autoritete kao uzore identifikacije. Također bi značajno češće igrale komične i zabavne uloge.

Dobiveni rezultati upozoravaju da cjelokupna populacija obuhvaćena ovim ispitivanjem, uz postojanje opisanih međusobnih razlika između omladine s delinkventnim i omladine s nedelinkventnim ponašanjem, na Testu nedovršenih rečenica projicira konflikte u 35% — 60% slučajeva na blažoj razini prema majci, ocu i obitelji kao cjelini, te je postavljena pretpostavka postojanju konflikata u adolescentnoj dobi potvrđena.

LITERATURA

1. Berger, J. (1983): Test nedovršenih rečenica (TNR), Beograd, Savez društava psihologa Srbije.
2. Dobrenić, T., Poldrugač, V. (1974): Neki društveno—moralni stavovi omladine s poremećajima ponašanja, Društvo defektologa Hrvatske.
3. Havelka N.: (1975) Istraživanja vrednosti „Psihologija“, br. 3—4.
4. Petz, B.: (1974) Osnovne statističke metode, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
5. Petrović, M.: (1976) Vrednosne orijentacije mladih, Beograd, Psihološka istraživanja, Institut za psihologiju.
6. Todorović, A. i suradnici: (1966) Prestupništvo maloletnika u industrijskim naseljima, Kriminološki institut, Beograd.

Summary

In this study we wanted to find out whether there are significant differences in attitudes towards mother, father and family as a whole, towards goals and identification in Sentence Completion Test between youth sent by Centres for social work and juvenile courts for diagnosis and treatment (delinquent youth) and those who were not registered as being delinquent (nondelinquent youth).

The delinquent groups consisted of girls and boys from a specialised institution in behaviour problems, in Split, and in the nondelinquent groups were pupils from regular comprehensive schools in Split. The studied population was aged 14—19. The delinquent groups consisted of 96 male and 32 female adolescents, and the nondelinquent groups consisted of 96 male and 50 female examinees.

In the study the following was assumed:

There are no significant differences in attitudes towards mother, father, family as a whole, towards goals and identification between delinquent and nondelinquent youth of the same sex. Results of the research:

- There are no differences in attitudes toward family between the male groups, while the female groups differ significantly.
- There are no significant differences towards mother between male examinees. The girls significantly differ from nondelinquents in their attitudes towards father.
- Male delinquents differ only partially from nondelinquents in their goals, but the difference between female groups is almost nonexistent.
- There is a significant difference in identification between delinquent and nondelinquent groups.